

Иначе можеше и да си изпатя

Сядаме с Вангел в едно запушено софийско кафене. Кацнал е от Амстердам само преди два часа. Иначе си е от Златарица, Търновско. Очаквам да е развълнуван - от ходенето до Амстердам, от номинацията на BBC за най-добър едноминутен младежки филм, от това, че е на 16... А той изглежда спокоен и даже малко сериозен за годините си, някак си пораснал.

В началото на септември (от 2 до 7 септември), Вангел Христов, заедно с Деница Георгиева и Елизабет Василева от Монтана, участва в организирания от Фондация "Едноминутен филм" и УНИЦЕФ семинар в Таргу Муреш, Румъния. В рамките на семинара всяко от децата (от 12 до 16 години) трябваше да изработи едноминутен видеофилм.

- Вангеле, какво представлява филмът ти, на каква тема е?

Главната тема беше расовата дискриминация. Оказа се, че тя е разпространена дори и сред полицията в Румъния. Филмът ми е истинска история, не беше нагласен. Първоначалното му име беше "Вангел танцува" (Vangel dancing). После се промени, защото се промени идеята. Трябваше да играем пред една дискотека ориенталски танци, а после да гоидат и други деца. Вместо това, когато започнахме да снимаме, гоиде полиция. Казаха, че не можем да пеем на ромски и да танцуваме, защото нарушаваме общественения ред. Аз не спрях камерата и продължих да снимам.

- Защо реши да не спиращ камерата?

Помислих, че може да излезе интересен материал, както и стана.

- Те знаеха ли, че снимаш?

Не, иначе можех и да си изпатя.

- А какво е името на филма?

"Без име" (No name) - Какво ти направи впечатление като цяло в Румъния?

Отношението към ромите - хората са по-кон-

сервативни спрямо тях. В България хората имат по-либерално мислене. В Румъния не им се отделя много внимание. По улиците на големите градове има много просяци роми...

- Какво се промени за теб след Румъния? На какво започна да гледаш по различен начин?

На полицаите. Точно сред органите на реда не трябва да има дискриминация.

- А в България? Смяташ ли, че в България има дискриминация?

Смятам, че я има, но в по-малка степен.

- Да се върнем на номинациите. Те се състояха от 19 до 22 ноември в Амстердам. Какви филми бяха номинирани?

Моята категория беше "Inside-Outside" (Отвътре - навън). Номинирани бяха BBC и шведската телевизия. В нея от двестата бяха номинирани 6 филма. Три от филмите бяха снимани в Румъния. Един от тях спечели - на Татяна Панаит. Тя е израснала в гом и филмът ѝ разказва за това как всяка вечер тя се приготвя за сън. Той показва едно момиче, което е легнало на земята, а друго, по-голямо, го бие и наглася

краката му, ръцете му, главата му... на фона на "Отче наш" и молитвата преди сън на румънски. Накрая се появява надпис: "Всяка вечер в сиропиталището... аз се подготвям да бъда бита... от по-големите деца."

- Огорчен ли си, че не спечели?

(Тук Вангел се оживява и съвсем искрено се усмихва на нещо свое си.)

Не, изобщо. Радвам се, че Татяна спечели. Тя е румънско сираче и филмът ѝ наистина беше въздействащ. Хубаво стана, че получи тя наградата - дигитална камера - защото иначе никога не би могла да си я позволи. По този начин ѝ дават възможност да направи нещо с живота си.

- С какво семинарът в Румъния и тези номинации бяха по-различни от други подобни инициативи? Какво повече могат да покажат децата?

Много е добра идеята на УНИЦЕФ да дава възможност на деца да покажат мнението си за света. Обикновено децата казват това, което мислят - показват реалния свят с филмите си. И го правят по-добре, отколкото възрастните.

Теодора КРУМОВА

Утешения за меготията и гордостта

Новата книга на Крум Каменов дойде в годината на неговия седемдесетгодишен юбилей.

До заглавието на български език - "Циганско сърце", поетът е сложил и неговия превод на ромски - "Романо воги". Обратно, в стихосбирката ромските гуми водят, а под тях е авторовият превод на български. Обръщам внимание на този факт, за да подчертая, че всъщност стиховете са родени в света на майчиното слово, което с годините налага своя оригинален ритъм, своята образност.

Известна е тази слабост на ромските творци - да се взират в посоките на ромската си принадлежност, да търсят обяснение за черните дни, които ги съпътстват, да се утешават с гордостта, неподвластна на лишенията, "меготията". Тази тема не отминава и Каменов.

И никастар бахталипе и на манген.
Ко по колин са пхиравен ек бар пхаро.
О пхарипе поменгоро и най баро.
(И от никои щастие не просят.
На гърдите носят тежък камък.
Теготията им най-голяма.)

Следват стиховете за природата и нейните най-ярки символи - "Каш - Дърво", "Пхув - Земя", "Бар - Камък", "ИВ - Сняг", за вълка, който ще си иде заедно с нощта, едва след песен.

Навярно на 70 години човек се чувства по-близо до морето и цветята, по-близък му е езикът на нощта и песента. И все по-трудни стават въпросите, докоснали жената, която следваме, те наши ли са, какъв е техният отговор...

Жувли

Жувли сар тасарин терни
И сар о кхам и шукарни.
Ме пъла лате цидингом.
И са жука ли към пхирав?

Жена

Жена - като зората млада.
И като слънце хубавица.
По нея тръгна аз.
И все по нея ли ще ходя?

В. Ч.

Една стъпка към водещите медии

В Ритуална зала "Красно село", преди Коледа, асоциация "Аксес" връчи дипломите на ромите завършили интензивен курс по журналистика.

На церемонията по връчването на удостоверенията бяха поканени журналисти от водещи медии, преподаватели, които в четирите месеца учиха младите роми на журналистическия занаят. Председателят на асоциацията Валери Росанов откри тържеството и сподели, че в България проектът е бил приет много добре, а реализирането му е по-успешно, отколкото в страни на Източна Европа.

Георги Апостолов и Яна Божинова - ръководители на програмата, както и преподавателите, не скриха надеждата си, че всеки от нас ще намери мястото си в медиите, и обещаха да помагат при търсенето на работа. Отличилите се с активност и постоянство Албена Кръстева и Валери Леков получиха награди.

От разговорите ни с ръководителите стана ясно, че проектът вече има своето продължение през тази година, т.е. още една група млади роми ще тръгнат по трудния път на журналистиката.

А къде ще се реализираме - и ние, и те, в кои медии - бих попитала организаторите /от нашата група от 12 души има само един назначен на работа?/. Грешно ли е да се търси връзка между ромски журналисти и издания за ромите? Не се ли притесняват организаторите, че усилията на толкова хора се превръщат в пореден проектажийски експеримент с роми?

Албена КРЪСТЕВА